

BIJLAGE 2: INTERPRETATIE VAN HET BEGRIP EFFECTIEF ACTIEF

Sommige kapitalen en afkoopwaarden komen in aanmerking voor een fiscaal gunstig regime, hetzij de aanslagvoet van 10 %, hetzij de beperking van de in aanmerking te nemen berekeningsgrondslag voor de vaststelling van de omzettingsrente met betrekking tot kapitalen en afkoopwaarden die in aanmerking komen voor de omzetting in lijfrenten. Daartoe is vereist dat die kapitalen ten vroegste bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd of van de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving zijn uitgekeerd aan de begunstigde die minstens tot aan die leeftijd effectief actief is gebleven.

Wettelijke pensioenleeftijd

Algemeen

In België ligt de normale pensioenleeftijd voor alle pensioenen die aanvangen vanaf 01.01.2009 principieel vast op de leeftijd van 65 jaar zowel voor vrouwen als voor mannen. Deze wettelijke pensioenleeftijd wordt geleidelijk opgetrokken tot 66 jaar vanaf 01.02.2025 en tot 67 jaar vanaf 01.02.2030.

Uitzonderingen

De wettelijke pensioenleeftijd kan afwijken van 65 jaar:

- 1) Indien u werkt in één van onderstaande sectoren:

Nieuwe regeling:

a. Mijnwerkers

De leeftijd op 31.12.2011 bepaalt op welke manier het pensioen wordt berekend.

55 jaar of ouder op 31.12.2011 (geboren vóór 1957)

Voor deze groep blijft de oude regeling van toepassing wanneer hun pensioen ingaat na 2012.

Dit houdt in dat zij ook na 2011 een verdere loopbaan opbouwen als mijnwerker.

Een ondergronds mijnwerker kan vanaf 55 jaar het pensioen als mijnwerker aanvragen of van zodra hij 25 jaren als ondergronds mijnwerker kan bewijzen.

Als bovengronds mijnwerker blijft de pensioenleeftijd 60 jaar.

Jonger dan 55 jaar op 31.12.2011 (geboren na 1956)

- *Minstens 20 loopbaanjaren als ondergronds mijnwerker op 31.12.2011.*

Voor deze groep blijft de pensioenleeftijd 55 jaar of wordt de pensioenleeftijd bereikt bij 25 loopbaanjaren.

- *Minder dan 20 loopbaanjaren als ondergronds mijnwerker op 31.12.2011.*

Deze groep wordt beschouwd als gewone werknemers. Dit betekent dat de jaren voor en na 31.12.2011 dus gewone werknemersjaren zijn voor de leeftijdsvoorwaarden.

b. Zeevarenden

De leeftijd op 31.12.2011 bepaalt op welke manier het pensioen wordt berekend.

55 jaar of ouder op 31.12.2011 (geboren vóór 1957)

Als de werknemer geboren is voor 1957 blijft de oude regeling van toepassing.

De vroegst mogelijke pensioenleeftijd blijft 60 jaar.

Jonger dan 55 jaar op 31.12.2011 (geboren na 1956)

Voor het vervroegde pensioen worden perioden als zeevarenden gelijkgesteld met jaren als gewone werknemer.

Om aan de loopbaanvoorwaarden te voldoen, worden maximum 3 bijkomende fictieve jaren geteld, waarbij 80 vaardagen telkens recht geven op 1 bijkomend fictief jaar. Dus 240 of meer vaardagen geven recht op 3 X 1 fictief jaar = 3 bijkomende fictieve jaren.

c. Vliegend personeel van de burgerluchtvaart

Voor deze beroepscategorie heeft de hervorming een invloed op de pensioenleeftijd en de berekeningswijze (loopbaanbreuk en loonplafonds).

Bepalend zijn de leeftijd en de loopbaan op 31.12.2011.

Personen die op 31.12.2011 aan één van volgende voorwaarden voldeden, kunnen hun pensioen als lid van de burgerluchtvaart aanvragen:

- 55 jaar of ouder op 31.12.2012 (geboren vóór 1958)
of
- een loopbaan van 30 jaar als piloot
of
- een loopbaan van 34 jaar als vliegend cabinepersoneel (eventueel in combinatie met jaren als stuurpersoneel)

Betrokkene behoudt bovendien het recht om later dit pensioen op te nemen ongeacht het tijdstip of de voorwaarden die dan gelden.

Voor wie op 31.12.2011 niet aan deze voorwaarden voldeed, bedraagt de pensioenleeftijd 65 jaar. Uitzonderlijk kan het pensioengedeelte als vliegend personeel worden opgenomen na een loopbaan van 45 kalenderjaren. Om

sneller aan deze voorwaarden te voldoen, wordt de werkelijke loopbaan aangevuld met een fictieve loopbaan waarbij het aantal kalenderjaren als stuurpersoneel wordt vermenigvuldigd met 1,5 en deze als cabinepersoneel met 1,33. Deze berekeningswijze mag echter niet leiden tot een vroegere ingangsdatum dan deze volgens de regels voor wie wel aan de voorwaarden voldeed.

Voor meer informatie over deze bijzondere stelsels:

zie <https://www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenleeftijd/wanneer>

Oude regeling:

a. Mijnwerkers

- 55 jaar voor de ondergrondse mijnwerkers
- 60 jaar voor de bovengrondse mijnwerkers
- om het even welke leeftijd zodra een persoon 25 jaar op regelmatige of uitzonderlijke wijze als ondergronds mijnwerker heeft gewerkt

b. Zeevarenden

- 60 jaar

c. Vliegend personeel van de burgerluchtvaart

- op de leeftijd van 55 jaar
- op om het even welke leeftijd zodra de persoon:
 - gedurende 30 jaar tewerkgesteld is als lid van het stuurpersoneel of
 - gedurende 34 jaar tewerkgesteld is als lid van het cabinepersoneel (of afwisselend als lid van het stuur- en cabinepersoneel)

- 2) Indien een wettelijke bepaling voorziet in een wettelijke pensioenuitkering op een andere wettelijke leeftijd dan die van 65 jaar.

Volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving⁵⁴

Onder een 'volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving' moet momenteel worden verstaan: een loopbaan van minstens 45 jaar waarvan elk jaar de voorwaarde vervuld om in aanmerking genomen te worden voor het vervroegd pensioen.

In de **werknemersregeling** gaat het om een **loopbaanvoorwaarde van 45 jaar x 104 dagen**. In de regeling voor **zelfstandigen** gaat het om een loopbaanvoorwaarde van **45 jaar x 2 kwartalen**. Een kwartaal komt overeen met 78 dagen (312 dagen /4).

Met de **studieperiodes mag geen rekening** worden gehouden voor de berekening van de loopbaan. Het gaat hier immers om de berekening van de loopbaan in het kader van de opening van het recht op een vervroegd rustpensioen.

⁵⁴ Circulaire 2019/C/135 van 19.12.2019.

Belastingplichtigen/loontrekkers kunnen bij de Federale Pensioendienst een attest van loopbaanoverzicht opvragen om na te gaan of zij al dan niet een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving hebben gepresteerd. Zelfstandigen die uitsluitend een loopbaan als zelfstandige hebben gepresteerd, moeten dit attest opvragen bij het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen. Via dat attest kunnen de betrokken verzekeringsondernemingen, verzorgingsinstellingen of instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening een correcte fiche 281.11 opstellen en de correcte bedrijfsvoorheffing inhouden en storten aan de Schatkist. De belastingplichtige moet dit attest op vraag van de administratie kunnen voorleggen om te bewijzen dat het correcte belastingstelsel werd toegepast.

Referentieperiode vóór de wettelijke pensioenleeftijd

De referentieperiode is de periode vóór de wettelijke pensioenleeftijd of de leeftijd waarop voldaan is aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving die in aanmerking te nemen is om vast te stellen of iemand al dan niet effectief actief is gebleven tot die leeftijd. De referentieperiode wordt vastgesteld op 3 jaar.

De verkrijger van bedoelde kapitalen en afkoopwaarden moet dus gedurende de laatste 3 jaren die onmiddellijk voorafgaan aan de wettelijke pensioenleeftijd of aan de leeftijd waarop voldaan is aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving ononderbroken effectief actief zijn gebleven.

Effectief actief

a) Werknemers en bedrijfsleiders / loontrekkers

Om van het gunstig fiscaal regime te kunnen genieten, moeten de werknemers of bedrijfsleiders gedurende de volledige referentieperiode tot bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd of tot aan de leeftijd waarop voldaan is aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving effectief nog een beroepsactiviteit hebben uitgeoefend.

Gelijkgestelde periodes

Bepaalde periodes van inactiviteit of van mindere activiteit kunnen evenwel met periodes van activiteit gelijkgesteld worden. Dit is in het bijzonder het geval:

- voor de periode waarin het overlevingspensioen is verkregen voor zover daarnaast nog een eigen activiteit wordt uitgeoefend (ten belope van de toegelaten beroepswerkzaamheid),
- voor de periode tijdens dewelke betrokkenen werkloosheidsuitkeringen met bedrijfstoeslag genieten voor zover zij aangepast beschikbaar zijn als bedoeld in art. 56, § 3, geconsolideerd KB van 25.11.1991 houdende de werkloosheidsreglementering (BS 31.12.1991). Aangepaste beschikbaarheid houdt onder meer in dat men ingeschreven blijft als werkzoekende en meewerkt aan een aangepaste begeleiding door middel van een individueel actieplan.

- voor de periode van tewerkstelling in een 'deeltijdse' arbeidsregeling die minstens de helft van een voltijdse arbeidsregeling bedraagt,
- voor de periode tijdens dewelke betrokkenen werkloosheidsuitkeringen genieten en derhalve:
 - onvrijwillig werkloos zijn en dus geen passende opleiding of betrekking die wordt aangeboden, weigeren,
 - beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt,
 - actief meewerken aan begeleidings- of opleidingsacties die de VDAB of Actiris kan voorstellen,
 - zelf actief naar werk zoeken via het raadplegen van werkaanbiedingen, spontane sollicitaties, inschrijvingen bij interimkantoren, enz..
- voor de periode tijdens dewelke oudere werklozen werkloosheidsuitkeringen genieten én aangepast beschikbaar zijn als bedoeld in art. 56, § 3, geconsolideerd KB van 25.11.1991 houdende de werkloosheidsreglementering (BS 31.12.1991),
- voor de periode tijdens dewelke de tijdelijk werkloze recht heeft op uitkeringen tijdelijke werkloosheid,
- Wanneer betrokkenen **vóór de referentieperiode van 3 jaar** hun voltijdse arbeidsprestaties of hun deeltijdse arbeidsregeling volledig schorsen in het kader van het voltijds tijdskrediet⁵⁵ of andere loopbaanvermindering, maar gedurende de volledige referentieperiode van 3 jaar hun arbeidsprestaties terug volledig hervatten.
- wanneer betrokkenen ongeacht hun leeftijd, aanspraak hebben gemaakt op:
 - het recht op 1/5de loopbaanvermindering⁵⁶,
 - het recht op vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking⁵⁷,
 - een andere loopbaanvermindering tot maximum de helft van de voltijdse betrekking.
- voor de periode van ontslag met recht op werkloosheidsuitkeringen: deze wordt gelijkgesteld met de periode tijdens dewelke betrokkenen werkloosheidsuitkeringen genieten (zie hoger),
- voor de periode van ontslag als betrokkenen opzeggingsvergoedingen of ontslagcompensatievergoedingen genieten en bijgevolg geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen, voor de periode van wettelijk jaarlijks verlof of de wettelijk voorziene inhaalrust,
- voor de periode waarin de betrokkenen wettelijke ziekte- of invaliditeitsuitkeringen verkrijgen, voor zover de arbeidsongeschiktheid het gevolg is van ziekte (andere dan beroepsziekte) of ongeval (andere dan arbeidsongeval) én op voorwaarde dat de betrokkene op het moment van de arbeidsongeschiktheid het statuut van werknemer had,

⁵⁵ Cao 77bis van 19.12.2001 (BS 16.02.2002) of cao 103 van 27.06.2012 (BS 31.08.2012, Ed. 3).

⁵⁶ Cao 77bis van 19.12.2001 (BS 16.02.2002) of cao 103 van 27.06.2012 (BS 31.08.2012, Ed. 3).

⁵⁷ Cao 77bis van 19.12.2001 (BS 16.02.2002) of cao 103 van 27.06.2012 (BS 31.08.2012, Ed. 3).

- voor de periode waarin de betrokkenen een vergoeding verkrijgen voor tijdelijke, algehele arbeidsongeschiktheid of een vergoeding voor blijvende ongeschiktheid wanneer de arbeidsongeschiktheid het gevolg is van een arbeidsongeval, of waarin de betrokkenen een vergoeding verkrijgen voor volledige tijdelijke of volledige blijvende arbeidsongeschiktheid wanneer de arbeidsongeschiktheid het gevolg is van een beroepsziekte,
- voor de periode van verlof om dwingende redenen,
- voor de periode van onbetaald verlof beperkt tot 10 dagen per kalenderjaar,
- voor de periode van palliatief verlof,
- voor de periode van verlof voor bijstand of verzorging van een zwaar ziek gezins- of familielid,
- voor de periode van verlof voor mantelzorg.

NIET gelijkgestelde periodes

Volgende periodes zijn niet te beschouwen als periodes van effectieve activiteit:

- De periode vanaf wanneer het vervroegd pensioen is ingegaan vóór het bereiken van de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving, zelfs indien de pensioenrechten gedurende de volledige referentieperiode van 3 jaar worden geschorst om bijvoorbeeld als uitzendkracht terug aan de slag te gaan tot hun wettelijke pensioenleeftijd of tot de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving.
- De periode waarin het overlevingspensioen is verkregen en waarbij de eigen beroepsactiviteit volledig is stopgezet vóór het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd of van de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving.
- Wanneer betrokkenen tijdens de **referentieperiode van 3 jaar** hun voltijdse arbeidsprestaties of hun deeltijdse arbeidsregeling **volledig** schorsen in het kader van het voltijds tijdskrediet⁵⁸ of andere loopbaanvermindering.
- De periode tijdens de welke een ontslagen werknemer die niet voldoet aan de voorwaarden om te kunnen gebruik maken van het stelsel van de werkloosheid met bedrijfstoelage (het vroegere 'voltijdse brugpensioen') een aanvullende of extrawettelijke werkloosheidsuitkering krijgt bovenop de wettelijke werkloosheidsuitkeringen (pseudo-brugpensioen, ook wel canada-dry genoemd).
- Voor de periode tijdens dewelke betrokkenen werkloosheidsuitkeringen met bedrijfstoelage genieten en gedurende (een gedeelte van) die periode ambtshalve vrijgesteld zijn geweest van de verplichtingen verbonden aan de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt of vrijgesteld zijn geweest van de verplichtingen van aangepaste beschikbaarheid (met uitzondering van de tijdelijke vrijstelling van aangepaste beschikbaarheid als bedoeld in de art. 90 tot en met 97, KB 25.11.1991 houdende de werkloosheidsreglementering

⁵⁸ Art. 1, 1ste streepje en art. 3 tot en met 5 van cao nr. 77bis van 19.12.2001 (BS 16.02.2002).

(BS 31.12.1991)), zelfs indien vanaf de referentieperiode van 3 jaar die vrijstelling wordt opgeheven en zij vervolgens aangepast beschikbaar blijven tot aan hun wettelijke pensioenleeftijd of tot het bereiken van de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving.

- De periode waarin de oudere werkloze:
 - de (oude) maxi-vrijstelling voor oudere werklozen genoot,
 - vrijgesteld is geweest van de verplichtingen van aangepaste beschikbaarheid,
 - of uitgesloten is geweest van het recht op werkloosheidsuitkeringen.
- De periode van tewerkstelling in uitvoering van de flexi-jobarbeidsovereenkomst als bedoeld in art. 3, 4°, geconsolideerde wet van 16.11.2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken (BS 26.11.2015), op voorwaarde dat deze daadwerkelijk zijn onderworpen aan de bijzondere bijdrage van 25 % bepaald in art. 38, § 3sexdecies, geconsolideerde wet van 29.06.1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers (BS 02.07.1981).
- De periode van tewerkstelling in een 'deeltijdse' arbeidsregeling die minder bedraagt dan de helft van een voltijdse betrekking.

b) Zelfstandigen en bedrijfsleiders die het statuut van zelfstandige hebben

Een zelfstandige die

- tot het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd of van de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving,
- en minstens gedurende de drie onmiddellijk daaraan voorafgaande jaren, onafgebroken aangesloten was bij een sociaal verzekeringsfonds
- en tijdens die periode effectief en volledig de in het kader van het sociaal statuut van de zelfstandigen in hoofdberoep verplicht verschuldigde sociale bijdragen heeft betaald,

is te beschouwen als effectief actief gebleven tot aan de wettelijke pensioenleeftijd of de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving.

Het feit dat een zelfstandige een vrijstelling of een uitstel van betaling van sociale bijdragen heeft verkregen, verhindert op zich niet de toepassing van voormelde bepaling.

De sociale bijdragen die het voorwerp uitmaken van een vrijstelling zijn niet meer 'verplicht' verschuldigd. Uitgestelde sociale bijdragen zijn voor de periode waarop het uitstel betrekking heeft evenmin 'verplicht' verschuldigd. Het spreekt uiteraard voor zich dat de zelfstandige die deze bepaling wil invoeren voorts wel alle andere voorwaarden moet vervullen, zoals inzonderheid de betaling van de sociale bijdragen die wel 'verplicht' verschuldigd waren tijdens de referentieperiode (met inbegrip van de uitgestelde sociale bijdragen die tijdens de referentieperiode opeisbaar zijn geworden).

Gelijkgestelde periodes

Bepaalde periodes van inactiviteit of van mindere activiteit kunnen evenwel met periodes van activiteit gelijkgesteld worden:

- De periode vóór de wettelijke pensioenleeftijd of de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving waarin de zelfstandige activiteit volledig werd stopgezet ingevolge arbeidsongeschiktheid en de arbeidsongeschiktheid is erkend door de adviserend geneesheer van het ziekenfonds waarbij de zelfstandige is aangesloten.
- De periode waarin een zelfstandige zijn beroepsactiviteit tijdelijk, volledig of gedeeltelijk stopzet om zorg te dragen voor een ernstig ziek of palliatief familielid, en voor die periode een uitkering of mantelzorg geniet.

NIET gelijkgestelde periode

Onderstaande periode is niet te beschouwen als periode van effectieve activiteit:

De periode vanaf wanneer het vervroegd pensioen is ingegaan vóór het bereiken van de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving, zelfs indien de pensioenrechten gedurende de volledige referentieperiode van 3 jaar worden geschorst om bijvoorbeeld als uitzendkracht terug aan de slag te gaan tot de wettelijke pensioenleeftijd of de leeftijd waarop is voldaan aan de voorwaarden voor een volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving.